

Buskerud
fylkeskommune
Utviklingsavdelingen

Vår saksbehandler
Else Høyer Tangen, tlf 32 80 86 62

Vår dato
26.10.2006

Deres dato
26.04.2006

ARKIV 1 av 1

Vår referanse
06/00301-4
714.

Deres referanse

Statens vegvesen Region Sør
v/ S. Alvim
Serviceboks 723
4808 ARENDAL

KULTURHISTORISK MUSEUM Universitetet i Oslo		
Saksb.	03 NOV. 2006	Kopi
Ark:	0605	
Saksnr.	06/14485	Dok.nr.

Botilsrud - E 16 Sundvollen - Hønen XRv 241 - utvidelse av kollektivparkering - Ringerike kommune - reguleringsplan Rapport fra kulturminneregistreringer

Ovennevnte planområde er nå arkeologisk registrert. Det ble ikke funnet automatisk fredete kulturminner. Vi har derfor ingen merknader til planen.

Vi minner likevel om at dersom det framkommer automatisk fredete kulturminner i forbindelse med anleggsarbeid eller annen virksomhet i planområdet, må arbeidet straks stanses og utviklingsavdelingen i fylkeskommunen varsles, jmf. kulturminneloven §8, 2.

I forbindelse med registreringen ble det totalt brukt 17,5 arbeidstimer, inkl. kjøring, for- og etterarbeid. Faktura på til sammen kr 10.500,- (17,5 timer a kr 600,-) vil bli sendt fra regnskapsseksjonen snarest.

Med hilsen

Ase Klundelien e f
fylkeskultursjef

Else Høyer Tangen
saksbehandler

Vedlegg:

1 Arkeologisk rapport

Kopi til:

Buskerud Kommunerevisjon IKS
Fylkesmannen i Buskerud
Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo
Ringerike kommune

Postboks 4197, 3005 DRAMMEN
Postboks 1604, 3007 DRAMMEN
Postboks 6762 St.Olavspl., 0130 OSLO
Serviceboks 24, 3504 HØNEFOSS

Lisbeth Kaas Ambrosen Utviklingsavdelingen

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
Hauges gate 89
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

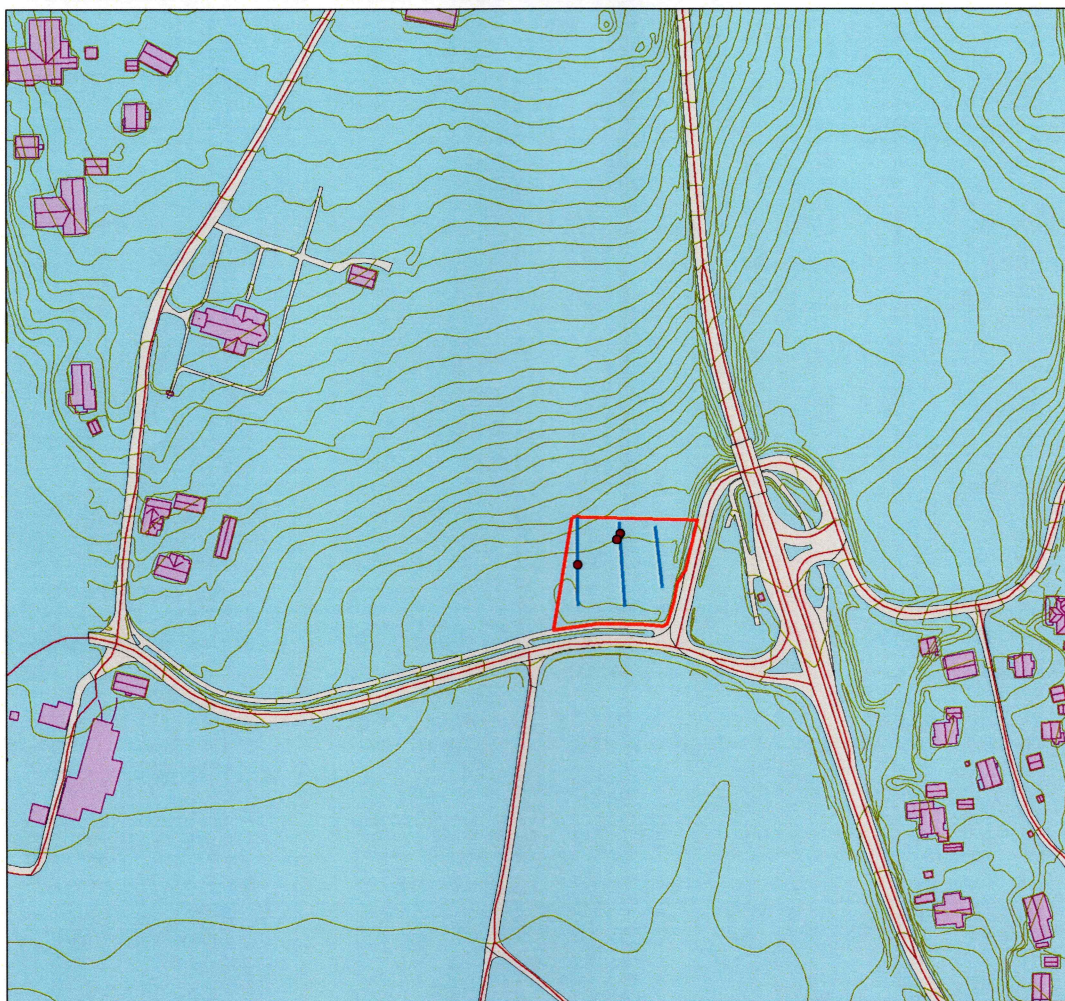
Telefaks
32808676

Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregistre
NO 964 951 373

RAPPORT FRA KULTURHISTORISK BEFARING/REGISTRERING

Kommune:	Ringerike		
Gardsnavn:	Norderhov		
Gards- og bruksnummer:	42/89		
Kartreferanse	CK 050 5-3		
	1815 III Hønefoss, koordinater: 7066		
Høyde over havet	90-100 meter		
Tiltakshaver:	Statens Vegvesen Region Sør		
Adresse:	Serviceboks 723, 4808 Arendal		
Navn på sak:	Botilrud		
Saksnummer:	06/301		
Registrering utført:	14.09.06	Ved:	Kristoffer Dahle
Rapport utført:	03.10.06	Ved	Kristoffer Dahle
Autom. fredete kulturminner i området:			Registreringsnummer
Nyere tids kulturminner i området:		Hestesko (3 stk)	
Fotodokumentasjon:	Egen mappe		
Faglige konklusjoner:			
☒ Planen er ikke i konflikt med kulturminner.			
Automatisk fredete kulturminner		Nyere tids kulturminner	
☐	Planen er i konflikt	☐	Planen er i konflikt
☐	Ingen synlige, potensiale under bakken	☐	Ikke påvist til nå, nærmere arkivsjekk påkreves
☐	Ikke vurdert	☐	Ikke vurdert
Videre saksgang (for saksbehandler):			
Registreringar		Merknader	
☐	Videre reg. ikke nødvendig	☐	Ingen merknad
☐	Videre reg. nødvendig	☐	Tilrår spesialområde
☒	Reg. fullført	☐	Tilrår dispensasjon
☐		☐	Foreløpig uavklart
Merknader:			

Kulturhistorisk registrering Botilrud

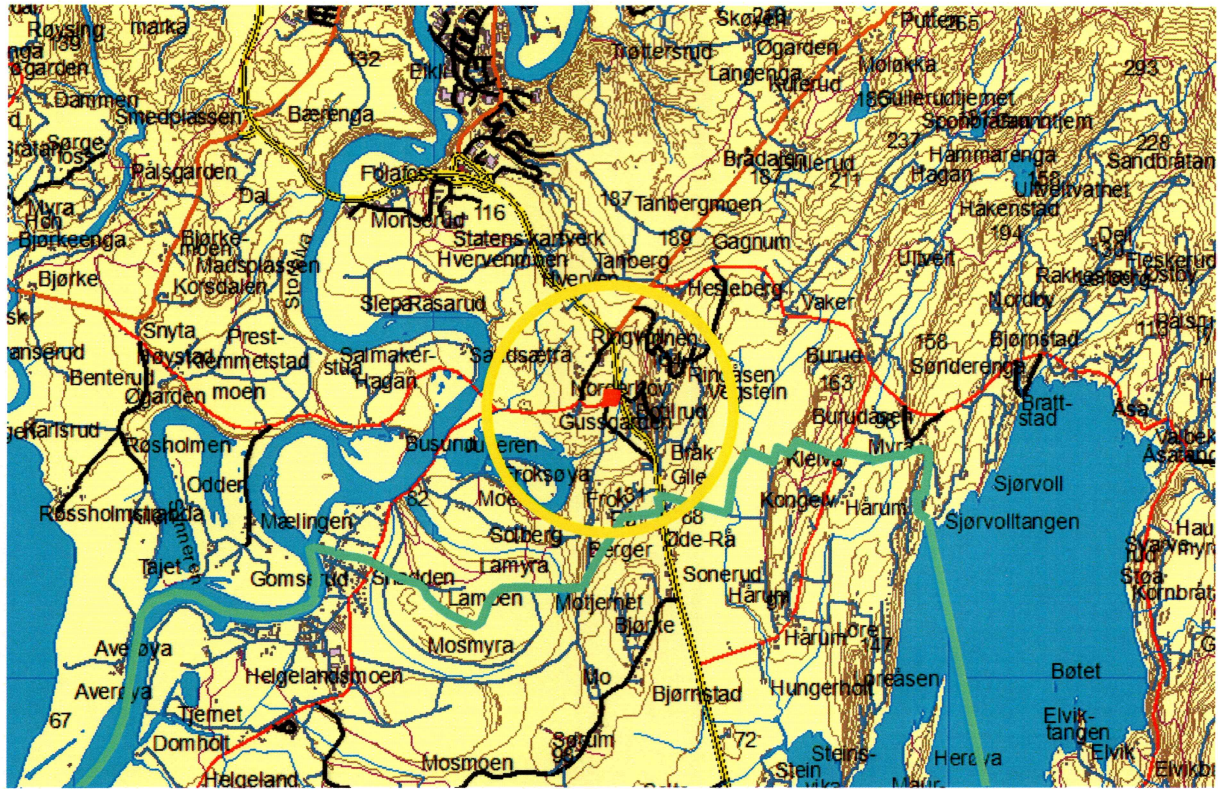

Tegnforklaring

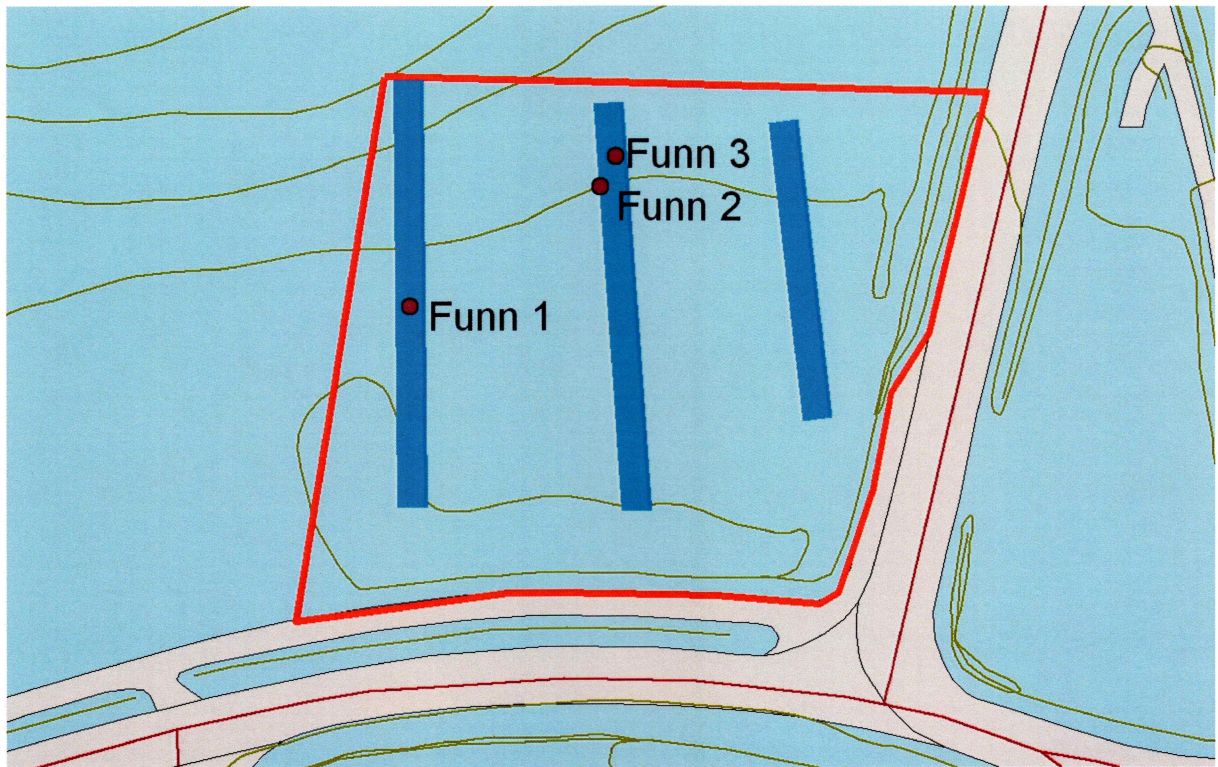
- Planområde
- Sjakter
- Hesteskofunn

0 20 40 80 120 160 Meters

Planområdet beliggenhet i Ringerike kommune

Oversikt over hesteskoenes funnsted

BAKGRUNN FOR PLANEN

Undersøkelsen/registreringen ble gjennomført da Statens Vegvesen ønsker å tilrettelegge for utvidet kollektivparkering på Botilrud i Ringerike kommune.

Planområdet (mot NØ)

Dagens parkeringsplass like øst for planområdet er ”sprengt” med hensyn til parkering, og har ingen utvidelsesmuligheter der den ligger inneklemt mellom ulike veier. Planen er derfor å anlegge en ny kollektivparkering noe lengre vest. Utvidelsen gir ca 60 nye parkeringsplasser. Det er også lagt opp til grøntarealer.

Formålet med registreringene er å undersøke forholdet mellom planområdet og eventuelle automatisk fredete kulturminner, jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978. Det er ikke kjent at det finnes kulturminner i området fra før, men registreringene foretatt i forbindelse med utarbeidelsen av økonomisk kartverk er ofte mangelfulle.

OMRÅDET

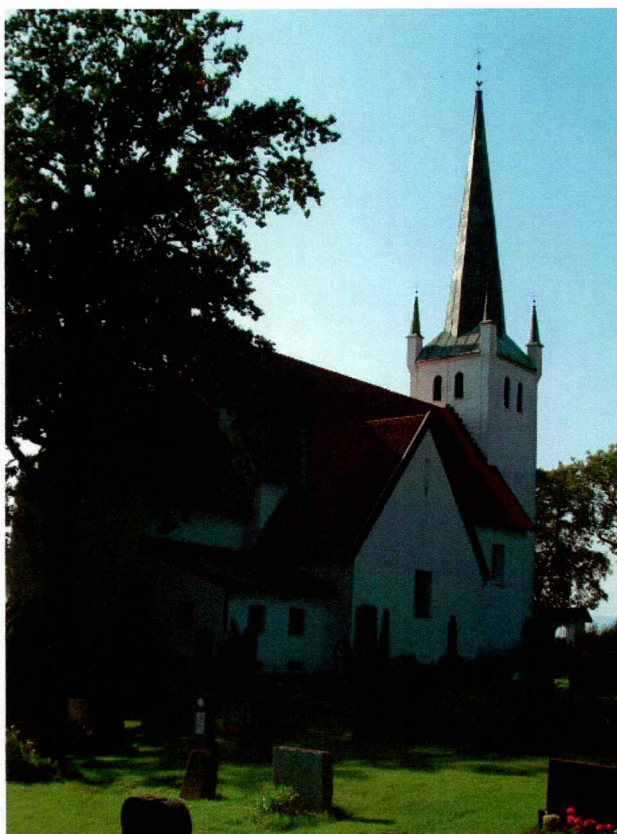
Planområdet ligger like ved E16 på Botilrud i Ringerike kommune, og består utelukkende av dyrket mark. Det ligger i en lite søkk og 150-200 meter ØSØ for Norderhov kirke. Den eldste delen av denne kirken går tilbake til 1100-tallet.

Som kirkested har Norderhov vært et sentralt sted helt fra middelalderen av. Under Den Store Nordiske Krig i 1716 fant det sted et større slag her, og kulehullene er fremdeles synlige i veggen i Svenskestua ved Ringerikes Museum.

Området ligger ca 90-100 meter over havet. Litt lengre nord, hvor E16 går i retning Hønefoss, er det tidligere påvist gamle trestammer under bakken. Disse ble datert til 8460 BP, og vitner om at strandlinjen den gang gikk like overfor planområdet.

Det er funnet flere graver og gravfelt i området (13607, 43300, 43326, 52617, 71125, 81448), men ingen i umiddelbar nærhet. Beliggenheten i et lite søkk gjør det lite sannsynlig å finne spor etter slike.

Nærheten til Norderhov kirke gjør det likevel sannsynlig å finne spor etter andre former for automatisk fredete kulturminner.

STRATEGI OG METODE

Sjaktning med maskin er den vanligste fremgangsmåten for å finne graver og bosetningsspor på dyrket mark. Det brukes da en gravemaskin med flatt graveskjær/pusseskjær som forsiktig skraper av matjordslaget. På denne måten vil man kunne finne flatmarksgraver, det vil si graver uten synlig markering på overflaten, samt bosetningsspor som stolpehull, kokegroper og ildsteder som også er automatisk fredete kulturminner.

DELTAGERE OG TIDSROM

Undersøkelsen ble utført 14.09.06. Rapporten ble ferdigstilt den 03.10.06. 1 time ble benyttet til forarbeid, 9,5 timer ble benyttet til registreringer og til kjøring til/fra feltet, og 7 timer ble brukt til etterarbeid inkludert ferdigstilling av rapport og databehandling. 4 av timene ble benyttet til sjaktning med maskin. Totalt ble det brukt 17,5 timer på saken.

Registreringen ble utført av undertegnede, og Anders Torgersen var maskinfører. Det ble benyttet en 8 tonns CAT 307B med pusseskjær på 1,50 m. Etter sjaktningen gikk Wilhelm Fronth over sjaktene og massene med metalldetektor.

Det var lettskyet, sol og varmt vær, men med noe tåke om morgenen.

Alle sjakter, samt eventuelle funn, ble fotodokumentert og målt inn med GPS.

REGISTRERINGENS FORLØP OG RESULTATER

Det ble totalt anlagt 3 sjakter som gikk parallelt N-S og med 15 meter mellom hver sjakt.

Sjakt 1

Sjakten var 45 meter lang og 3 meter bred, og ble åpnet fra N mot S i den vestligste delen av planområdet.

Lagbeskrivelse:

Lag 1: Et 40-60 cm dypt lag med gråbrun, leirholdig matjord. Lysere mot bunnen. Laget var tykkest mot N.

Lag 2: Lys blågrå, kompakt leire. Enkelte grøfter og drenerør gikk på tvers av sjakten.

Etter om lag 25 meter av sjakten ble det funnet en sterkt korrodert jerngjenstand (funn nr 1), sannsynligvis en hestesko. Denne ble funnet like over leirgrunnen, og ble skadet under sjaktingen. Metallet hadde en sterk lukt av "spillolje" like etter avdekking.

Det ble ikke påvist sikre spor etter automatisk fredete kulturminner.

Sjakt 2

Sjakten var 43 meter lang og 3 meter bred, og ble åpnet fra N mot S og parallelt til sjakt 1.

Lagbeskrivelse:

Lag 1: Et 30-50 cm dypt lag med gråbrun, leirholdig matjord. Lysere mot bunnen. Laget var tykkest mot N.

Lag 2: Lys blågrå, kompakt leire. Enkelte grøfter og drenerør gikk på tvers av sjakten.

Etter 9 meter av sjakten ble det funnet en ny hestesko ved den vestre sjaktveggen. Denne var også korrodert, men i bedre forfatning (to deler) enn funn nr 1. Den målte totalt 10 x 10,5 cm, og jernet var om lag 2-3 cm tykt. Også denne ble funnet like over leirgrunnen (funn nr. 2).

Etter sjaktingen kunne søk med metalldetektor påvise enda en korrodert hestesko. Denne var også i to deler, men var noe større enn den forrige (11 x 13 cm, 4-5 cm tykk). Hesteskoen ble påvist ca 5 cm ned i grunnen, og har sannsynligvis blitt tråkket ned i leiren.

Det ble ikke påvist sikre spor etter automatisk fredete kulturminner.

Sjakt 3

Sjakten var 32 meter lang og 3 meter bred, og ble åpnet fra N mot S og parallelt til sjakt 2.

Lagbeskrivelse:

Lag 1: Et 30-50 cm dypt lag med gråbrun, leirholdig matjord. Lysere mot bunnen. Laget var tykkest mot N.

Lag 2: Lys blågrå, kompakt leire. Enkelte grøfter og drenerør gikk på tvers av sjakten.

Det ble ikke påvist spor etter automatisk fredete kulturminner.

Oversikt over sjakter Botilrud (mot SSØ)

Sjakt 1 (mot N)

Sjakt 2 (mot N)

Sjakt 3 (mot N)

Funn nr. 1 (del av hestesko)

Funn nr. 2 (hestesko)

Funn nr. 3 (hestesko)

Resultater

Undersøkelsene av planområdet for Botilrud ble utført uten sikre funn av automatisk fredete kulturminner. Tre hesteskoer kan vise seg å være eldre enn 1536/1537, men på grunn av sterk korrosjon er dette vanskelig å slå fast. Hesteskoer ble vanlige i middelalderen, om lag på samme tid som Norderhov kirke ble bygd.

Det ble ikke påvist noen form for strukturer eller anleggspor i tilknytning til disse.

KONKLUSJON

Hele området ble grundig befart jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978 uten å avdekke nye funn av automatisk fredete kulturminner.

Buskerud fylkeskommune 02.10.2006

Kristoffer Dahle

Feltleder

Hønefoss

1815 III

